Tác Giả: Saigon Echo s□u t□m
Thứ Bảy, 09 Tháng 10 Năm 2010 06:37

Andrei Dmitrievich Sakharov (1921-1989) Nhà Bác H□c V□t Lý H□ch Tâm Ng□□i Nga kiêm Nhà V□n Đ□ng Nhân Quy□n, Gi□i Th□□ng Nobel 1975

Andrei Dmitrievich Sakharov
Андре́й Дми́триевич Са́харов

□ ***Andrei Dmitrievich Sakharov***

Andrei Dmitrievich Sakharov

Andrei Dmitrievich Sakharov chào đ□i ngày 21/5/1921 t□i thành ph□ Moscow, n□□c Nga. Ông Sakharov là m□t nhà v□t lý h□ch tâm, m□t nhân v□t can đ□m tranh đ□u cho nhân quy□n, đòi h□i các t□ do dân s□ (civil liberties) cũng nh□ các c□i ti□n t□i Liên Xô. Vào tháng 12 năm 1975, ông Andrei D. Sakharov đ□□c trao t□ng Gi□i Th□□ng Nobel Hòa Bình (the Nobel Prize for Peace) vì các công trình ho□t đ□ng c□a ông trong nhi□u năm tr□□ng.

Ông Sakharov là con trai c□a m□t giáo s□ v□t lý r□t danh ti□ng và tác gi□ c□a các sách giáo khoa, các công trình khoa h□c th□c d□ng. Ông Sakharov cha l□i còn là m□t nh□c sĩ d□□ng c□m có tài, th□□ng hay trình di□n các nh□c ph□m c□a Chopin, Grieg, Beethoven và Scriabin. Trong th□i k□ n□i chi□n t□i n□□c Nga, ông Sakharov cha đã ki□m s□ng b□ng ngh□ đánh đàn đ□ ghép ti□ng nh□c vào các phim □nh câm b□i vì vào th□i đ□i đó, k□ thu□t đi□n □nh ch□a đ□ ti□n b□. T□ nh□, c□u Sakharov l□n lên trong m□t khu nhà t□p th□ v□i nhi□u bà con sinh s□ng bên trong và t□ m□t gia đình có truy□n th□ng tôn tr□ng tài năng chuyên môn, □a chu□ng văn ch□□ng và khoa h□c.

Vào th□i niên thi□u, c□u Sakharov còn ch□u □nh h□□ng sâu đ□m c□a bà n□i, bà Maria Petrovna. C□ bà Petrovna qua đ□i vào tu□i 79, tr□□c th□i k□ Th□ Chi□n Th□ Nh□t nh□ng bà c□ đã có công gây d□ng đ□□c 6 ng□□i con thành tài. Lúc tu□i 50, bà c□ Petrovna đã t□ h□c ti□ng Anh r□i đ□c các cu□n truy□n c□a Dickens, Marlowe, Beecher-Stowe hay Puskin, sau đó k□ l□i nhi□u câu chuy□n cho các con cháu nghe. Nh□ □nh h□□ng t□t c□a gia đình, Andrei D. Sakharov đã s□m tr□ thành m□t h□c sinh xu□t s□c v□ khoa h□c. Vào năm 1938 khi m□i 17 tu□i, Sakharov

đ□□c nh□n vào Phân Khoa V□t Lý c□a tr□□ng Đ□i H□c Moscow và sau này đ□u văn b□ng Ti□n Sĩ năm 26 tu□i.

Năm 1942 khi chi□n tranh lan tràn t□i g□n thành ph□ Moscow, Andrei Sakharov ph□i di t□n v□ mi□n Ashkhabad, làm vi□c t□i Kovrov và ông đã ti□p xúc v□i các công nhân và nông dân nên hi□u rõ các gian kh□ c□a h□. T□ tháng 9 năm 1942 đ□n năm 1945, ông Sakharov đ□□c phái đi làm vi□c trong m□t c□ x□□ng l□n s□n xu□t đ□n d□□c n□m bên b□ sông Volga, v□i ch□c v□ k□ s□ và nhà phát minh. Trong th□i gian này, ông đã th□c hi□n đ□□c m□t s□ phát minh r□i vào năm 1944, đã vi□t vài bài kh□o c□u v□ lý thuy□t v□t lý đ□ g□i t□i các vi□n nghiên c□u t□i Moscow.

Qua năm 1945, ông Sakharov theo h□c ch□□ng trình Ti□n Sĩ t□i Vi□n Lebedev, đây là Phân Khoa V□t Lý c□a Hàn Lâm Vi□n Khoa H□c Liên Xô (the Academy of Sciences of the USSR), v□i v□ th□y là nhà v□t lý lý thuy□t danh ti□ng Igor Yevgenyevich Tamm (1895-1971). Nhà bác h□c Igor Y. Tamm sau này tr□ thành Vi□n Sĩ c□a Hàn Lâm Vi□n Khoa H□c Liên Xô k□ trên và cũng là m□t trong ba nhân v□t lãnh Gi□i Th□□ng Nobel v□ V□t Lý vào năm 1958, hai v□ kia là các nhà bác h□c Pavel A. Cherenkov và Ilya M. Frank.

Năm 1947, ông Andrei D. Sakharov b□o v□ lu□n án Ti□n Sĩ v□ V□t Lý H□ch Tâm (nuclear physics) r□i qua năm sau, 1948, đ□□c m□i tham gia vào nhóm các nhà nghiên c□u khoa h□c mà nhi□m v□ c□a h□ là làm phát tri□n các võ khí nguyên t□, v□i v□ đ□ng đ□u nhóm là ông Igor Y. Tamm . T□ đ□u năm 1950, nhà bác h□c Igor Y. Tamm (gi□i Nobel V□t lý) cùng v□i Ti□n Sĩ Andrei D. Sakharov và nhóm chuyên gia, đã nghiên c□u và th□ nghi□m các ph□n □ng nhi□t h□ch tâm có ki□m soát (controlled thermonuclear reaction), r□i sau đó ch□ t□o các máy phát t□ kh□ng l□ (magnetic generators), nh□ đó đã đ□t đ□□c m□t k□ l□c v□ t□ tr□□ng m□nh t□i 25 tri□u gauss. Năm 1949 m□t nhóm nhà nghiên c□u phát tri□n bom nguyên t□ (4 năm sau Hoa K□) và phát minh ra bom Hydrogen năm 1953.

Trong vòng 20 năm, ông Sakharov đã làm vi□c trong các đi□u ki□n an ninh tuy□t đ□i, d□□i các căng th□ng l□n, đ□u tiên t□i khu v□c thành ph□ Moscow r□i v□ sau t□i m□t trung tâm nghiên c□u bí m□t. Các công trình nghiên c□u xu□t s□c c□a ông Sakharov v□ khí đ□ng h□c c□a ch□t khí (gas dynamics), s□ h□n ch□ t□ tính c□a các h□t ch□a đi□n tích (magnetic confinement of charged particles) cũng nh□ các v□n đ□ chính y□u trong công trình ch□ t□o bom khinh khí (hydrogen bomb), l□n đ□u tiên đ□□c th□ vào tháng 8 năm 1953. Do nh□ng đóng góp l□n lao này, ông Sakharov đ□□c b□u làm Vi□n Sĩ c□a Hàn Lâm Vi□n Khoa H□c Liên Xô năm 32 tu□i, cũng nh□ đ□□c trao t□ng nhi□u danh d□ và th□ h□□ng các đ□c quy□n, đ□c l□i khác.

Nikita Khrushchev và Kennedy

Vào th□i gian đ□u c□a th□p niên 1950, ông Sakharov cũng nh□ nhi□u nhà bác h□c Liên Xô khác, đã say s□a v□i t□m quan tr□ng c□a công trình võ khí nguyên t□, tin t□□ng r□ng nh□ ch□□ng trình này mà có s□ cân b□ng th□ l□c trên th□ gi□i, gi□a hai kh□i t□ b□n và c□ng s□n, nh□ng qua gi□a

th□p niên, d□□i □nh h□□ng c□a bác sĩ Schweitzer và nhà khoa h□c Linus Pauling (1), ông b□t đ□u suy nghĩ t□i các nguy hi□m do các v□ n□ nguyên t□ gây ra, lo l□ng v□ các phóng x□ t□ trái bom khinh khí 100-megaton n□ trong không trung, r□i xu□ng nhi□u mi□n đ□t r□ng l□n, gây ra tai h□a cho nhân lo□i và môi tr□□ng thiên nhiên. Ông v□ch rõ nh□ng nguy h□i c□a ch□t phóng x□ và mong thuy□t ph□c nhà c□m quy□n Liên Xô bãi b□ lo□t th□ nghi□m:
 - T□i m□t bu□i h□p trong Đi□n Kremlin vào năm 1961, ông Sakharov đã chuy□n t□i v□ T□ng Bí Th□ Nikita Khrushchev m□t b□n vi□t ch□ trích vi□c ti□p t□c các thí nghi□m võ khí h□ch tâm.
- Ông Sakharov đã v□n đ□ng thành công vi□c ch□ng đ□i và v□ch tr□n các ch□ thuy□t gi□ m□o (spurious doctrines) c□a nhà sinh h□c đ□y th□ l□c Trofim Denisovich Lysenko (1898-1976).
- Ông đã quan tâm t□i các v□n đ□ sinh h□c (biological) cũng nh□ đ□o đ□c (moral) do b□i các th□ nghi□m h□ch tâm k□ trên, r□i k□ t□ năm 1967, ông đã báo đ□ng cho nhi□u ng□□i khác bi□t rõ các tai h□a s□ x□y ra.

Trong bài lu□n văn vi□t vào năm 1968 v□i nhan đ□ là "Suy Nghĩ v□ Ti□n B□, Cùng S□ng trong Hòa Bình và T□ Do Trí Tu□" (Reflections on Progress, Peaceful Coexistence, and Intellectual Freedom), ông Sakharov đã bi□n h□ vi□c gi□m b□t căng th□ng (détente) gi□a hai kh□i đ□i ngh□ch Đông và Tây và kêu g□i cách h□i t□ c□a hai h□ th□ng t□ b□n và xã h□i ch□ nghĩa. Bài lu□n văn k□ trên đã đ□□c ph□ bi□n trong vòng bí m□t b□i h□ th□ng l□u truy□n "samizdat" bên trong Liên Xô và đ□□c d□ch sang nhi□u th□ ti□ng t□i các n□□c bên ngoài Liên Xô. S□ vi□c này đã khi□n cho ông Sakharov b□ ch□m d□t các công tác liên quan đ□n quân s□ và b□ t□□c h□t các đ□c quy□n, đ□c l□i c□a giai c□p "Nomenclatura", t□c là giai c□p h□□ng quy□n l□i cao nh□t c□a đ□t n□□c đ□ tr□ v□ l□i Vi□n V□t lý, v□i đ□ng l□□ng th□p. V□ ông m□t. .

Bài lu□n văn k□ trên c□a ông Sakharov đã là m□t khúc quanh quan tr□ng đ□i v□i t□□ng lai c□a ông, b□i vì trên kh□p th□ gi□i, m□i ng□□i đã chú ý đ□n các quan đi□m c□a ông, trong khi t□i Liên Xô, ng□□i ta l□i coi các suy nghĩ này là ngây th□ hay võ đoán.

T□ năm 1970, ông Andrei D. Sakharov cùng v□i hai đ□ng nghi□p là ông Valery Chalidze và Andrei Tverdokhlebov, sáng l□p ra □y Ban Nhân Quy□n (the Committee for Human Rights) và công tác c□a □y Ban này là vi□c v□n đ□ng cho các t□ do ngôn lu□n, t□ do h□i h□p, t□ do tôn giáo và t□ do di c□ (freedoms of speech, assembly, worship and emigration), t□t c□ các t□ do này đã đ□□c Hi□n Pháp c□a Liên Xô b□o đ□m nh□ng trên th□c t□, l□i b□ t□ ch□i. Ông Sakharov th□□ng hay ký tên vào các b□n th□nh nguy□n, tham d□ các bu□i xét x□ các ng□□i b□t đ□ng chính ki□n (dissidents) b□ k□t t□i m□t cách b□t công, t□ ch□c các bu□i h□p báo v□i các phóng viên n□□c ngoài đ□ công b□ các hành đ□ng l□m d□ng c□a chính quy□n và đôi khi ông Sakharov cũng tuy□t th□c đ□ ph□n đ□i nhà c□m quy□n. Và chính t□i đây, ông g□p Elena Bonner, m□t nhà ho□t đ□ng nhân quy□n và k□t hôn v□i bà năm 1971.

Các ho□t đ□ng vì nhân quy□n, các ph□n đ□i tr□□c nhi□u v□ đàn áp chính tr□ trong x□, tr□□c các liên l□c thù ngh□ch c□a Liên Xô đ□i v□i các n□□c ngoài, đã khi□n cho các công an, m□t v□ th□□ng xuyên ki□m duy□t và xách nhi□u hai ông bà Sakharov. Hai ông bà đã b□ cô l□p t□i n□i c□ ng□, g□p r□t nhi□u khó khăn đ□a ph□□ng. Qua năm 1973, gi□i truy□n thông Liên Xô đã t□n công ông bà Sakharov, coi hai nhân v□t này là b□t trung đ□i v□i đ□t n□□c nh□ng vào tháng 10 năm 1975, ông Andrei D. Sakharov đ□□c trao t□ng Gi□i Th□□ng Nobel Hòa Bình (the Nobel Peace Prize).

Tác Giả: Saigon Echo s□u t□m
Thứ Bảy, 09 Tháng 10 Năm 2010 06:37

Trong lúc gi□i Nobel g□i ông là "l□□ng tâm c□a loài ng□□i" và b□o r□ng "ông đã chi□n đ□u không nh□ng ch□ng l□i s□ l□m quy□n và nh□ng vi ph□m nhân ph□m con ng□□i d□□i m□i hình th□c, mà còn ph□i tranh đ□u cho lý t□□ng c□a m□t qu□c gia căn c□ trên nguyên t□c c□a công lý cho m□i ng□□i", ngay lúc đó, chính quy□n Liên Xô g□i ông là "Judas" và "con chu□t c□a phòng thí nghi□m mi□n Tây".

H□ t□ ch□i, không cho phép ông Sakharov đi Oslo, Na Uy, nh□n Gi□i Th□□ng, l□y c□ là ông đã bi□t quá nhi□u các bí m□t qu□c gia khi nghiên c□u khoa h□c cho gi□i quân s□. V□ ông lúc đó đang □ Ý đ□ m□ m□t, m□i ghé qua Oslo đ□ đ□c bài di□n văn nh□n gi□i c□a ông, trong đó ông nh□n m□nh s□ tôn tr□ng nhân quy□n là chìa khóa c□a s□ v□ng b□n, phát tri□n và hòa bình th□ gi□i. Năm năm ti□p theo sau gi□i Nobel, nhân quy□n cũng ch□ng ti□n tri□n gì thêm. Cũng vào th□i gian này, ông Sakharov ch□u đau kh□ b□i vì hai ng□□i b□n thân c□a ông là Sergei Kovalev b□ k□t án tù 7 năm và 3 năm l□u đ□y và chính ông Andrei Tverdokhlebov cũng b□ xét x□ b□t công.

T□i Gorky□ T□i Gorky□ Sakharov đã ph□n đ□i cu□c xâm lăng Afghanistan

Vào tháng 12/1979, ông Sakharov đã ph□n đ□i cu□c xâm lăng Afghanistan c□a Liên Xô và kêu g□i m□i ng□□i hãy t□y chay Th□ V□n H□i t□ ch□c t□i thành ph□ Moscow (the Moscow Olympic Games). Đi□n Kreimlin tr□ l□i th□t nhanh chóng:

Tình báo b□t Sakhorov và Yelena Bonner lúc h□ đang đi trên đ□□ng □ thành ph□ Moscow ngày 22 tháng 01 /1980 và ông b□ l□u đày t□i Gorky cùng ngày (bây gi□ là Nizhniy Novgorod), m□t thành ph□ k□ ngh□ cách Moscow 250 d□m v□ phía Đông, xa h□n t□m c□a các ký gi□ ngo□i qu□c. M□c dù s□c kh□e suy y□u và b□ ki□m tra ch□c ch□ c□a m□t v□ KGB, ông Sakharov v□n vi□t h□i ký và g□i ra n□□c ngoài các b□c th□ v□n đ□ng cho nhân quy□n. V□ ông tr□ thành s□i dây liên l□c c□a ông v□i th□ gi□i bên ngoài, là ng□□i mang v□ Moscow và mang ra ngo□i qu□c nh□ng bài phát bi□u c□a ông v□ nh□ng l□i thoát quan tr□ng c□a chính tr□, trong s□ đó có "S□ hi□m nguy c□a chi□n tranh nhi□t h□ch" (Ngo□i v□, Hè năm 1983), v□ s□ ch□ng án c□a ông cho n□a s□ tù nhân và ph□n l□n c□a H□i ký c□a ông. Sakharov vi□t l□i ph□n l□n c□a ti□u s□ mình ba l□n, h□n ngàn trang đ□ bù vô nh□ng ph□n đã b□ c□ quan tình báo đánh c□p

Ông nh□t quy□t đòi chính quy□n cho phép v□ ông qua Âu châu đ□ khám tim b□ng hai l□n tuy□t th□c, năm 1984-1985. Năm 1981 Sakharov và v□ cùng tuy□t th□c đ□ xin cho con dâu qua M□ sum h□p v□i con trai bà Bonner. Cũng năm 1881, Sakharov b□ ép bu□c ph□i nh□p vi□n và b□ c□m ti□p xúc v□i v□ ông. Lúc b□y gi□ nh□ng tin t□c l□t qua Tây âu toàn là nh□ng tin ông ch□t, có khi thì tin ông b□ u□ng thu□c t□y não... nh□ng tinh th□n c□a ông v□n v□ng. Năm 1985, đ□ làm

c□m kích d□ lu□n công chúng Tây âu, cu□c h□p th□□ng đ□nh gi□a Ronald Reagan, Mikhail Gorbachev đã cho phép bà Bonner du l□ch sang Hoa K□. Sau cu□c gi□i ph□u tim, bà tr□ v□ v□i ch□ng n□i x□ l□u đày cho t□i ngày 16 tháng 12 năm 1886 b□ng d□ng đi□n tho□i phòng h□ reo và Gorbachev g□i đi□n tho□i m□i Sakharov tr□ v□ Moscow đ□ hoàn thành "nghĩa v□ công dân". Lúc tr□ v□, khi thì mi□n c□□ng, khi thì lúng túng nh□ng ông luôn luôn can đ□m, liêm chính, sáng su□t và đ□y tình th□□ng. Là m□t phát ngôn viên cho dân ch□, ông đã làm trách nhi□m ng□□i công dân. Ông đ□□c b□u vào Đoàn ch□ t□ch Hàn lâm vi□n Khoa h□c (the Presidium of the Academy of Science), và H□i Đ□ng Đ□i Bi□u Nhân Dân (the Congress of People's Deputies), và đ□□c b□ nhi□m làm thành viên c□a chính quy□n đ□ d□ th□o m□t hi□n pháp xô vi□t m□i. Ông làm thanh tra qu□c gia (ombudsman), ki□m tra nh□ng vi□c làm c□a c□ quan nhà n□□c vi ph□m đ□n quy□n l□i c□a cá nhân, đi kh□p liên bang Xô vi□t đ□ tr□ giúp nh□ng ng□□i đau kh□ vì b□ nhà n□□c l□m d□ng
Năm 1988 Qu□c h□i Âu châu (Parlement européen) theo tinh th□n c□a Sakharov đã l□p ra m□t gi□i th□□ng đ□ vinh danh cá nhân, t□ ch□c hay đoàn th□ đã có nh□ng đóng góp quan tr□ng trong vi□c phát huy nhân quy□n và các quy□n căn b□n c□a con ng□□i, trong s□ tranh đ□u cho t□ do t□ t□□ng ch□ng l□i m□i áp b□c cùng b□t công. Gi□i th□□ng này mang tên ông. Khi nghe tin này, ông r□t vui.

Tháng 6 năm 1989, t□i k□ h□p đ□u tiên c□a H□i Đ□ng Đ□i Bi□u Nhân Dân, Sakharov kêu g□i s□ c□i cách tri□t đ□ h□ th□ng xô vi□t và ch□m d□t s□ đ□c tài c□a Đ□ng C□ng s□n. Vài ngày tr□□c khi m□t, ông hoàn t□t d□ th□o cho hi□n pháp m□i cho C□ng hòa liên bang Xô vi□t c□a Âu châu và Á châu (Union of Soviet Republics of Europe and Asia)

Ông Andrei D. Sakharov qua đ□i vào ngày 14 tháng 12 năm 1989 t□i Moscow vì b□ c□n đau tim và đã đ□□c an táng theo qu□c l□. T□p H□i Ký c□a ông Sakharov đ□□c Richard Lourie d□ch sang ti□ng Anh và xu□t b□n vào năm 1990.
Nhi□u ng□□i dân Liên Xô r□t th□□ng ti□c ông Andrei D. Sakharov b□i vì s□ quá vãng c□a ông đã đ□ l□i m□t kho□ng tr□ng to l□n v□ nhân quy□n và đ□o đ□c, cho m□t qu□c gia m□i b□t đ□u h□c h□i v□ n□n Dân Ch□./.

(1) Linus Pauling (Nobel Hóa h□c 1954 và Nobel Hòa bình 1962), là m□t trong 10 ng□□i ký B□ng tuyên ngôn Russel-Einstein. Năm 1958, v□i tr□ giúp c□a v□ ông, m□t ng□□i ch□ng đ□i chi□n tranh, ông vi□t m□t t□ kêu g□i ch□ng nh□ng thí nghi□m h□ch tâm và s□ đ□□c h□n 11000 ch□ ký c□a các nhà khoa h□c c□a 49 n□□c. Cùng năm đó, ông cho xu□t b□n quy□n Không còn chi□n tranh n□a (No More War)